

Biodiversiteit als kans

Praktische tips voor ondernemers in de bouw

Deze folder, geproduceerd in het kader van de Countdown 2010-campagne¹, is bedoeld voor ondernemers in de bouw die een bijdrage willen leveren aan behoud van biodiversiteit. Want biodiversiteit biedt kansen, ook in economische zin. In deze folder proberen we u zo praktisch mogelijk suggesties aan de hand te doen.

Wat is biodiversiteit?

Biodiversiteit staat voor de verschillende levensvormen op aarde: alle planten en dieren (inclusief mensen) en de manier waarop die samen een levend web vormen. Het gaat daarbij niet alleen om charismatische dieren als tijgers en olifanten, maar ook om bomen (mahonie, berken, eiken) die ons hout leveren; insecten, vogels en zoogdieren die stuifmeel en zaden van planten en bomen verspreiden; wormen die de aarde vruchtbaar houden door luchtgangen te graven; planten die water zuiveren; mangrovebossen die kustgebieden beschermen; regenwouden die medicinale planten leveren – enzovoorts.

In feite levert een gezonde biodiversiteit verschillende 'ecologische diensten' waar onze economie op is gebaseerd, zoals voedsel, grondstoffen, klimaatregulering en bescherming tegen natuurrampen.

Voor de bouwsector betekent biodiversiteit onder andere een duurzame aanvoer van kwalitatief hoogwaardige grondstoffen zoals hout. Als een bijzondere soort moeilijker te krijgen is gaat de prijs van het hout omhoog, zoals in het geval van Amerikaanse mahonie waarvan de prijs binnen 10 jaar steeg met 25%² nadat de aanvoer terugliep. Uiteindelijk wordt het voor de sector steeds moeilijker, als telkens weer vervanging gezocht moet worden voor zeldzame houtsoorten.

Daarnaast kan de bouwsector, door de manier waarop gebouwen in de natuurlijke omgeving worden geplaatst, een positieve of negatieve impact hebben op die omgeving. Als vooraf goed wordt nagedacht over waar en hoe een gebouw wordt neergezet, kan dit voorkomen dat bijvoorbeeld de natuurlijke loop van een rivier wordt verstoord. Of dat het leefgebied van lokaal voorkomende vogels, zoogdieren of reptielen onnodig wordt doorkruist.

Ook de bouw- en ontwikkelingssector kan en wil minder afhankelijk worden van grond en hulpstoffen, natuurlijke waarden behouden en helpen herstellen. Deels uit bedrijfsmatig eigenbelang, deels omdat het maatschappelijk belang van duurzaam ondernemen groeit.

En u kunt uw voordeel doen met de lessen die de afgelopen jaren zijn geleerd.

Locatie, locatie, locatie

De gouden regel in de huizenverkoop is ook van toepassing als het gaat om behoud van biodiversiteit. Want waar heeft uw onderneming de meeste impact op biodiversiteit?

Daar waar uw grondstoffen vandaan komen, waar uw afval eindigt en waar uw gebouwen ingrijpen in de natuurlijke omgeving. Het gaat dus niet alleen om uw eigen bedrijventerrein of de locaties van bouw- en ontwikkelprojecten. Het gaat ook om gebieden ver buiten Nederland. Naast ruimtelijke planning is ketenbeheer van levensbelang voor de natuur.

We gaan in op twee onderwerpen, omdat u juist daar een groot verschil kunt maken:

- Gebruik de nieuwe gedragscode Flora- en faunawet. Als u die praktische handleiding volgt, helpt u de natuur in en rond uw projectgebied zo goed mogelijk in stand houden.
- Gebruik FSC-hout, controleerbaar hout afkomstig uit duurzaam beheerde bossen, en laat uw bedrijf zelf ook certificeren. Als u FSC-hout gebruikt, bouwt u niet alleen hier, maar houdt u ook de woonruimte van talloze dieren en planten buiten Nederland in stand.

¹ Zie achterzijde van deze folder voor meer informatie over de Countdown 2010-campagne

² TRAFFIC North America, 2000

Gedragscode Flora- en faunawet: uw project in harmonie met zijn omgeving

Foto: Grontmij

Vinexlocatie Brandevoort, Helmond: natuur in de woonwijk

De ervaring leert dat rekening houden met beschermde planten- en diersoorten op de bouwplaats niet altijd makkelijk is. In ons dichtbevolkte land, waar de resterende natuur is ingeklemd tussen de bewoonde gebieden, landbouwgronden en bedrijfsterreinen bestaan veel regels, wat het voor u als ondernemer niet eenvoudig maakt.

Dat wil niet zeggen dat de sector geen oog heeft voor de bijzondere natuurwaarden in ons land. Ook u wilt voldoen aan de geldende natuurwetgeving en naar vermogen bijdragen aan de bescherming van de Nederlandse natuur. De sectororganisaties Bouwend Nederland en de Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen (NEPROM) hebben daarom het initiatief genomen om de verplichtingen van de Flora- en faunawet zo praktisch mogelijk toepasbaar te maken. Zij hebben daarvoor een gedragscode geformuleerd, die door het ministe-

rie van LNV in de goedkeuringsprocedure is ingebracht en naar verwachting in 2007 in werking zal treden. De code zal na definitieve goedkeuring beschikbaar zijn op www.bouwendnederland.nl.

De sectororganisaties hebben daarmee de handschoen van het natuurvriendelijk werken volgens de Flora- en faunawet opgenomen. Zij verwachten dat met de voorliggende gedragscode niet meer voor elke situatie een ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Daarmee kan in die gevallen een flinke tijdwinst worden behaald!

De besturen van Bouwend Nederland en de NEPROM gaan ervan uit dat hun leden deze werkwijze nu zullen overnemen. Overname van de werkwijze is immers een voorwaarde voor het werken zonder ontheffing van de Flora- en faunawet. In het kader hieronder licht Pieter Clerx van Bouwend Nederland toe waarom hij blij is met deze gedragscode.

Pieter Clerx van Bouwend Nederland, over de nieuwe gedragscode Flora- en faunawet

Waarom een gedragscode?

Deze gedragscode is bedoeld om de activiteiten van de bouwsector in overeenstemming te brengen met de bepalingen van de Flora- en faunawet. Hierdoor ontstaat bij bouwondernemers en derden vooraf duidelijkheid over de te volgen werkwijze als sprake is van door de wet beschermde soorten. De gedragscode is ook bedoeld om voor de bouwsector voor zoveel mogelijk soorten de algemene vrijstelling te verkrijgen van de ontheffingsplicht. Daarnaast is het een hulpmiddel voor het soepel verkrijgen van een ontheffing voor de soorten waarvoor een vergunning, ondanks de gedragscode, verplicht blijft. Dat bespaart tijd en kosten.

Zijn ondernemers verplicht te werken volgens de gedragscode?

Toepassing van de gedragscode wordt niet verplicht; het is een handig hulpmiddel bij het omgaan met de natuur. Met de gedragscode heeft de ondernemer zelf het proces in de hand. Hij is immers – minder afhankelijk van ontheffingen. Bovendien kan hij al een goede voorbereiding doen voor de gevallen waarvoor een vergunning – gehandhaafd blijft.

Levert het in de praktijk genoeg bescherming op voor beschermde planten en dieren of betekent het dat de Flora- en faunawet nu is afgezwakt?

Het is geen afzwakking van de wet, deze is immers gebaseerd op de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Het is een hulpmiddel met een ecologisch protocol en werkprotocollen die uitvoering van de wet praktisch en effectief maken.

Als een ondernemer de gedragscode goed naleeft is dit dus goed voor de onderneming en voor de natuur?

Zeker. Als de ondernemer volgens de gedragscode werkt, wordt zeer bewust goed omgegaan met ruimtelijke ingrepen en is de bescherming van de flora en fauna optimaal. Daarbij is het een efficiënte manier van werken. De ondernemer gaat immers tijdig na of er een verstoring kan plaatsvinden en of compenserende maatregelen nodig zijn. Dat voorkomt kostbaar tijdverlies in een later stadium en zorgt dat medewerkers weten wat te doen.

Waar kan een ondernemer terecht als hij of zij vragen heeft over de code?

Bij het Natuurloket van LNV, bij Bouwend Nederland en Neprom.

Duurzaam hout: een grote bijdrage aan behoud van wereldwijde biodiversiteit

Langzaam maar zeker wint FSC-hout aan bekendheid. FSC³ is een onafhankelijke organisatie zonder winstoogmerk, die wereldwijd het werk van bosbeheerders beoordeelt. FSC heeft 10 principes voor duurzame bosbouw, waaronder het voeren van een winstgevende onderneming, het selectief kappen waarbij de natuurwaarden van het bos behouden blijven en zorgvuldig omgaan met rechten van de lokale bevolking en van werknemers. Wordt aan alle eisen voldaan, dan verkrijgt het bedrijf het FSC-keurmerk. Dit alles wordt onafhankelijk gecontroleerd: elk FSC-product (of het nu om ruw hout, meubelen of papier gaat) krijgt een nummer waarmee u bij de certificeerder navraag kunt doen.

Foto: Greiner van Goor Architecten
Theater de Spiegel, Zwolle: gebouwd met FSC hout

FSC-hout is afkomstig uit alle delen van de wereld, van tropisch hardhout uit Brazilië, Kameroen en Indonesië tot vuren en grenen uit meer noordelijk gelegen bossen. De totale oppervlakte van gecertificeerd bos is inmiddels zo'n 84 miljoen hectare (circa 20x Nederland). In 2005 werd de totale wereldmarkt aan FSC-producten geschat op US\$ 5 miljard⁴. Het percentage FSC-hout op de markt in Nederland is de afgelopen jaren fors gegroeid – van 4% in 1999 tot 11% in 2005 – en die trend zet nog steeds door. Om de twee jaar worden deze cijfers geactualiseerd en gepubliceerd (www.fscnl.org). Bij deze website kunt u ook terecht voor praktische informatie als u met FSC-hout wilt gaan werken.

Gebruik van FSC-hout geeft u een kwaliteitsproduct waarbij het keurmerk de duurzame herkomst verzekert. En aangezien de markt in toenemende mate vraagt om FSC-hout, is het een kans voor elk aannemersbedrijf om zichzelf te laten certificeren.

Richard Cozijnsen, werkvoorbereider bij aannemersbedrijf Van Zoelen over FSC

Waarom FSC? Hoe betrouwbaar acht u dit keurmerk?

Om mede bij te dragen aan goed en verantwoord bosbeheer, waar ook ter wereld, heeft aannemersbedrijf Van Zoelen ervoor gekozen, in overleg met onze opdrachtgevers, zoveel mogelijk gebruik te maken van FSC-gecertificeerde houtsoorten.

Een wezenlijk onderdeel van dit proces is de certificering van de Chain-of-Custody (handelsketen). Met het verkrijgen van het FSC-CoC-certificaat garandeert aannemersbedrijf Van Zoelen BV dat zij zich houdt aan de regels opgesteld door de internationale FSC-organisatie. Dit certificaat biedt de klant de zekerheid dat het houtproduct wat hij koopt ook daadwerkelijk komt uit duurzaam beheerde bossen.

Zowel wijzelf als onze handelspartners staan onder controle van een certificerende instantie. Eens per jaar wordt de administratie doorgelicht. Hierbij dienen inkoop- en verkoopvolumes overeen te komen. Ook dient er volgens vastgestelde procedures gewerkt te worden op de bouwplaats, bij transporten etc. Uit eigen ervaring kan ik dus zeggen dat het FSC-keurmerk zeer betrouwbaar is, mits geleverd door een FSC-gecertificeerd bedrijf.

Wanneer bent u begonnen met het gebruik van FSC-hout?

Vanaf 2005.

Is er inmiddels voldoende aanbod van FSC? Is FSC breed toepasbaar en werkbaar in de praktijk?

Er is in principe voldoende FSC-hout beschikbaar. Voor FSC-hout geldt bij Van Zoelen: 'Onbekend maakt niet onbemind'. Zo is reeds vele malen gebleken dat onbekende houtsoorten prima geschikt zijn om als buitentoevoeging te gebruiken. Wie heeft er gehoord van Tatajuba, Louro Itauba, Massaranduba? Het zijn houtsoorten die wij zeer regelmatig toepassen en waar alle voorkomende garanties op kunnen worden afgegeven.

FSC-NL heeft bovendien houtmakelaars in dienst, die kunnen adviseren in beschikbaarheid en toepasbaarheid van diverse houtsoorten.

³ Officieel staan de letters voor Forest Stewardship Council = Raad voor Goed Bosbeheer

⁴ Zie de persberichten op de internationale website www.fsc.org

Denkt u dat uw keuze om gebruik van FSC-hout actief toe te passen in zowel nieuwbouw als renovatie u heeft geholpen uw positie in de markt te versterken?

Er wordt steeds vaker gevraagd naar FSC-hout. Door gemeenten, overheid, woningcorporaties, etc. Door onze kennis van zaken op het gebied van FSC zijn wij diverse malen gevraagd als bouwpartner en hebben wij zeer zeker een voorsprong kunnen nemen op niet-gecertificeerde aannemersbedrijven.

Wat zou u willen zeggen tegen bouwbedrijven die aarzelen met FSC te beginnen?

Niet aarzelen maar doen! Ik heb de grens tussen Mexico en Guatemala gezien, waarbij Mexico geheel kaal was en Guatemala (met een duurzaam bosbeheer) geheel groen. Dat zet je aan het nadenken. Als aannemersbedrijf kun je het verschil maken, immers als wij naar FSC-hout vragen, zullen importeurs, leveranciers, timmerfabrieken hierop inspringen.

Onze slogan: Van Zoelen bouwt aan de toekomst!

Op welk project, waarbij FSC is toegepast, bent u zelf het meest trots?

Onlangs hebben wij het kantoor van het Wereld Natuur Fonds in Zeist, PandA, verbouwd. Hierin hebben wij diverse duurzame materialen zoals onder andere leemstuc, 3-dubbel glas en 100% FSC-hout toegepast. Verder is het pand CO₂-emissievrij, door de toepassing van onder andere warmte-/koudeopslag in de bodem, toepassing van een WKK-installatie en klimaatmatten in de plafonds.

Voor dit project hebben wij diverse houtsoorten toegepast waarbij we via onze houtimporteurs FSC-hout hebben betrokken uit Canada, Brazilië, Colombia, Litouwen, Duitsland en Engeland. Vooraf hield niemand het voor mogelijk om 100% FSC-hout in een project te kunnen verwerken. Dat is ons wel gelukt en daar zijn we apetrots op! Informatie over PandA kunt u vinden op www.vanzoelen.nl.

Enthousiast geworden?

Bent u van plan meer aandacht te besteden aan behoud van biodiversiteit? Overweeg dan de Countdown 2010 Verklaring te ondertekenen: www.countdown2010.nl/Declaratie.html. Daarmee geeft u aan dat behoud van biodiversiteit voor u een serieuze zaak is, waar niet alleen de natuur maar ook uw onderneming wel bij vaart. De inspanningen die uw onderneming wilt doen kunnen ook buiten de twee in deze brochure behandelde onderwerpen liggen, bijvoorbeeld op het gebied van afvalverwerking, energiebesparing of inrichting van het bedrijfsterrein. Wilt u specifiek aan de slag met de gedragscode en FSC dan kunt u voor verdere informatie terecht bij de betreffende websites waarnaar in deze folder wordt verwezen.

Deze folder is onderdeel van de Countdown 2010-campagne en werd geproduceerd door IUCN in opdracht van het ministerie van LNV. De tekst is geschreven door EcoValue (www.ecovalue.nl) in samenwerking met Bouwend Nederland en IUCN. Aan de Countdown 2010-campagne werken burgers, bedrijven en overheden uit diverse landen mee. Doel: vóór 2010 is het verlies aan biodiversiteit een halt toegeroepen. Voor meer informatie zie www.countdown2010.nl en www.countdown2010.net

COUNTDOWN
2010
SAVE BIODIVERSITY

Bouwend Nederland
de vereniging van bouw- en infrabedrijven

National Committee of
The Netherlands
IUCN
The World Conservation Union

ECNC
european centre for nature conservation

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Provincie Noord-Brabant

